

ТҮГЭЭМЭЛ ХӨГЖИЛ ТӨВИЙН ДЭД БҮТЭЦ, ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ОРЧНЫ ҮНЭЛГЭЭ ХИЙСЭН АЖЛЫН ТУРШЛАГА

MNS 6055:2009 СТАНДАРТЫН ТАЛААРХ БИДНИЙ МЭДЛЭГ, ЧАДВАР

Түгээмэл Хөгжил төв нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хүндрэл хэлбэрээс үл хамааран бие даасан, эрхэм зэрэгтэй, эрх тэгш амьдрах боломж бүхий хүн бүрт хүртээмжтэй нийгмийг бий болгуулахад үйл ажиллагаа явуулдаг гишүүддээ үйлчилдэг төрийн бус байгууллага юм.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн нийгмийн амьдралд оролцоход зөв оновчтой нийгмийн хамгааллын тогтолцоо болон дэд бүтцийн хүртээмжтэй орчин хамгийн их хамаарах асуудал байдаг. Түгээмэл Хөгжил төв үүсэн байгуулагдсан цагаасаа нийтийн тээвэр, барилга байгууламжийн хүртээмжийн асуудлыг голлон авч үзэн түүнд хамаарах нийгмийн ойлголт мэдлэгийг нэмэгдүүлэх, төрийн бодлого үйл ажиллагаанд тусгуулах чиглэлд тасралтгүй ажиллаж байна. Үүнээс ч өмнө байгууллагыг үүсгэн байгуулагчид болон гишүүдээс ОУБ-ын дэмжлэгээр барилга ба явган хүний замын хүртээмжийн үнэлгээг анхлан хэрэгжүүлж байв.

2009 онд Иргэний Барилгын Төлөвлөлтөд Хөгжлийн Бэрхшээлтэй Хүний Шаардлагыг Тооцсон Орон Зай, Орчин, MNS 6055:2009 стандартыг батлагдан гаргахад санал өгч оролцсон бол түүнээс хойш албан ёсоор энэхүү стандартыг сурталчлан таниулах, үнэлгээ хийх ажлыг Мерси Кор олон улсын байгууллагын санхүүжилтээр хэрэгжүүлж эхэлсэн. Мөн энэ үеэс Түгээмэл Хөгжил төвийн 3-н гишүүн зөвхөн энэхүү барилгын стандарт норм, дүрмүүдтэй танилцах сургалтад хамрагдаж цогц мэдээлэл мэдлэгтэй болсон.

Энэхүү стандартын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор түүн дээр үндэслэн Зам, тээвэр, Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2011 оны 256 дугаар тушаалаар Хөгжлийн Бэрхшээлтэй Иргэдийн Амьдрах Орон Зай, Орчны Зураг Төсөл Зохиох Дүрэм батлагдан гарсан. Өнөөдөр энэхүү дүрэм нь илүү нарийн тодорхой боловсруулагдсан тул зөвхөн стандарт төдийгүй тус дүрэмтэй хамруулан үнэлгээ хийх, төлөвлөгөө боловсруулах ажил хийж байна.

1. Дээр дурдагдсан стандарт, барилгын норм ба дүрмийн бичиг баримтад үндэслэн хүртээмжийн үнэлгээний хуудас маягт боловсруулан ажиллах болсон.
2. Түгээмэл Хөгжил төвөөс хэрэгжүүлсэн хүртээмжтэй байдлын үнэлгээний ажил, судалгаанд үндэслэж хялбаршуулсан хэлбэрээр MNS 6055:2009, MNS 5826:2006, MNS 6056:2009 стандартын товч танилцуулга гарын авлага ном боловсруулан гаргасан. Тус номыг “ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ОРЧИН, түмэндээ зориулж бүтээе” нэрээр хэвлүүлэн тараасан.

ХҮРТЭЭМЖИЙН ТАЛААР ХИЙСЭН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТУРШЛАГА

1. Түгээмэл Хөгжил төв бие даан болон бусад байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлсэн дэд бүтцийн хүртээмжийн үнэлгээний ажил

А. 2011 онд Мерси Кор олон улсын байгууллагын санхүүжилтээр Баянгол дүүргийн нутаг дэвсгэр дээр үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгжийн удирдах албан тушаалтан нарыг хамруулсан хүртээмжийн сургалтыг явуулсан.

Б. 2011 онд Мерси Кор олон улсын байгууллагын санхүүжилтээр Баянгол дүүргийн засаг даргын тамгын газартай хамтран тус дүүргийн төвлөрсөн хэсэг болох 3, 4 дүгээр хороолол, Амарсанаагийн гудамж, Дилав Хутаг Жамсранжавын гудамж, дүүрэгт харьяалагдах Энхтайвны өргөн чөлөөнд орших байгууллагуудад хүртээмжийн үнэлгээ хийв. Мөн тус ажлын хүрээнд давхар явган хүний замд үнэлгээ хийсэн. Дээрх үнэлгээний ажлын үр дүнг үзэх зорилгоор БГД-тэй хамтран 2012 онд дахин хүртээмжийн үнэлгээ хийж, өөрчлөлт гаргасан байгууллага аж ахуйн нэгжийг шагнаан урамшуулах ажил хийгдсэн.

В. 2015 оны 5-р сард Баянхонгор аймгийн Засаг даргын тамгын газрын хүсэлтээр хүртээмжтэй орчин, холбогдох хууль эрх зүй, стандартын тухай сургалт явуулж, бодит байдалд хүртээмжийн үнэлгээ хийв.

Г. 2016 он ХНХЯ, Хүний Эрхийн Үндэсний Комиссын санаачлагаар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн байгууллагуудтай хамтран Улаанбаатар хот дахь Төрийн Захиргааны төв байгууллагуудад хийсэн хүртээмжийн үнэлгээнд оролцсон.

Д. 2015 оны 9 сард Эрүүл мэндийн яамны захиалгаар эмнэлгийн орчин дахь хүртээмжийн үнэлгээ хийх төсөл хэрэгжүүлэв. Хамтран хэрэгжүүлэгч байгууллагаар Монголын тэргэнцэртэй иргэдийн холбоо орж, 5-н дүүргийн эрүүл мэндийн төвүүдэд орчны хүртээмжид үнэлгээ хийж зөвлөмж гарган ажиллав.

Е. 2015 он Барилгын хөгжлийн төвийн мэргэжилтнүүдэд хүртээмжийн талаарх олон улсын чиг хандлага сэдвээр сургалт зохион байгуулав.

Ё. 2016 он 5-р сард Баянгол дүүргийн Эрүүл мэндийн нэгдлийн захиалгаар АЙФО ОУБ-тай хамтран тус эмнэлгийн ариун цэврийн өрөөг стандартын дагуу засварлан шинэчлэх төсөл хэрэгжүүлэв. Мөн ЦЕГ сургалтын төвд хүртээмжтэй орчин сургалт хийж, сургалтын төвийн ариун цэврийн өрөөг стандартын дагуу тохижуулах ажил хийж гүйцэтгэв.

Ж. 2016 онд Японы ЖАЙКА байгууллагын “Улаанбаатар хот дахь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн оролцоог дэмжих төсөл”-ийн шугамаар Улаанбаатар хотын нийтийн тээврийн үйлчилгээ, зогсоолын орчинд хүртээмжийн үнэлгээ хийх ажлыг удирдан зохион байгуулав.

3. 2017 оны 4-р сар Жайка ОУБ, ХНХЯ бусад ТББ-уудтай хамтран шинэ нисэх буудалд дэд бүтцийн хүртээмжийн үнэлгээ хийж, зөвлөмж боловсруулан ажиллав.

И. 2017 оны 6-р сард ХНХЯ-ны Сэргээн Засалт, Сургалт, Үйлдвэрлэлийн төв захиалгаар нийслэлийн 9-н дүүргийн хүүхдийн цэцэрлэгүүдэд хүртээмжийн үнэлгээ хийв.

Й. 2017 оны 9-р сард Иргэний Боловсролын төв болон Оюу Толгой ХХК захиалгаар Өмнөговь аймгийн Ханбогд сумын хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хүний эрх, хууль эрх зүйн мэдээлэл, дэд бүтцийн хүртээмж, стандартын талаарх сургалт зохион байгуулав. Цаашид хүртээмжийн үнэлгээний талаар хамтран ажиллах болов.

К. 2017 оноос Нийслэлийн барилга хүлээж авах комисст хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төлөөлөл болон Түгээмэл Хөгжил төвийн ажилтан Б.Ням-Очир орж ажиллаж байна.

Л. 2017 онд СЗСҮ төвтэй хамтран нийслэлийн 9-н дүүргийн 30 цэцэрлэгт хүртээмжийн үнэлгээ хийв.

М. 2018 оны 2-р сард Германы хамтын ажиллагаа GIZ ОУБ-н захиалгаар Дархан Уул аймгийн Уул уурхай Эрчим хүчний политехникийн коллежийн гадаад болон дотоод орчинд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд зориулагдсан дэд бүтцийн хүртээмжийн үнэлгээг хийж, зөвлөмж боловсруулсан.

Н. 2018 оны 4-р сард СЗСҮ төвтэй хамтран Сэргээн засах эмнэлгийн шинэ болон хуучин байр, гадаад орчинд дэд бүтцийн хүртээмжийн үнэлгээг хийж, зөвлөмж гарган ажиллав.

О. 2018 оны 5-р сард Германы хамтын ажиллагаа GIZ ОУБ-н захиалгаар Өмнөговь аймаг Даланзадгад хотын Мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төвийн гадаад болон дотоод орчинд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд шаардагдах орон зайн дэд бүтцийн хүртээмжийн үнэлгээг хийж, зөвлөмж боловсруулсан.

Үүнээс гадна энэ чиглэлд судалгаа хийх оюутан залуус, их дээд сургууль, аж ахуйн нэгжүүдэд зөвлөгөө мэдээлэл өгөх, сургалт зохион байгуулах ажил хийгдсээр ирсэн.

2. Түгээмэл хөгжил төвийн хийсэн зураг, төсвөөр засаж өөрчилсөн барилгын хүртээмж:

А. Баянгол дүүргийн эрүүл мэндийн нэгдэлд ариун цэврийн өрөөг нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст хүртээмжтэй болгох зорилгоор үнэлгээ хийн өөрчлөн сайжруулах зураг, төсвийг гарган өгч батлуулан засаж тохижуулах ажлыг гүйцэтгэсэн.

Б. Цагдаагийн Ерөнхий газрын Сонгино Хайрхан дүүрэг дэх Сургалт, Мэдээллийн төвийн байрны орц гарц, ариун цэврийн өрөөг хүртээмжтэй болгох зураг, төсөв гаргаж гүйцэтгэв.

В. Драмн театрын гадна талын налуу замын зураг, төсвийг гаргав.

Г. Сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн 29-р тусгай сургуулийн гадна талын налуу замын зураг, төсвийг хийв.

Д. Төрийн ордны хойд талд байрлах төв хаалганы налуу замын зураг, төсвийг гаргаж ажиллав.

Е. Дархан Уул аймгийн Уул уурхай Эрчим хүчний политехникийн коллежийн ариун цэврийн өрөөний төлөвлөлтийн зургийг хийж гүйцэтгэн шинэчлэн засварлах ажилд хяналт тавин ажиллаж байна.

3. Олон улсад хэрэгжиж буй хүртээмжтэй орчин бүрдүүлэх арга хэлбэр, түүнд холбогдох үзэл хандлага, үйл ажиллагааны туршлага

2009 оны MNS 6055:2009 стандартыг гарахаас өмнө барилга байгууламжийн дэд бүтцийн хүртээмжийн үнэлгээг олон улсын бичиг баримтад тулгуурлан хийдэг байв. Тухайлбал, Япон, Канад, Америк зэрэг улсуудад хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст хүртээмжтэй орчин бүрдүүлэх зорилго бүхий стандарт гарын авлагыг ашиглаж Монгол улсад үнэлгээ хийж эхэлсэн.

Манай улсын MNS 6055:2009 стандарт нь Америкийн Нэгдсэн улсын Americans with Disabilities act, European manual for an Accessible Built Environment зэрэг барилга байгууламжийн хүртээмжийн анхны замыг тавьсан баримт бичгүүдэд тулгуурлан хийгдсэн.

Үүний зэрэгцээ 2008 онд Түгээмэл Хөгжил төвийн захирал Ч.Ундрахбаяр нэг жилийн хугацаагаар Японы хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрх зүйн орчинг судлах, суралцах манлайллын хөтөлбөрт хамрагдаж ирсэн. Үүгээр Япон улсын хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийн хүртээмжийн талаарх бүх баримт бичиг, эрх зүйн орчинд судалгаа хийх, танилцах боломж бүрдсэн. Эндээс олон улсад хүртээмжтэй орчин хэрхэн бүрдүүлдэг болох арга замаас суралцах, түүнийг өөрийн оронд хэрэгжүүлэх ажлыг эхлэл тавигдсан.

2012 оны 6-р сард Түгээмэл Хөгжил төв 5 ажилтан Япон улсын Осака хотын нийтийн тээвэр, барилга байгууламжийн хүртээмжид хэрхэн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн оролцоо зохион байгуулалтыг хангаж буй талаарх сургалтад хамрагдав. Үүнд үндэслэн Чингис хаан нисэх буудал, автобус баазын ажилтан нарт албан ёсны сургалт зохион байгуулж байна.

2015-2017 онуудад ЖАЙКА олон улсын байгууллагын шугамаар төвийн ажилтан Я.Авирмэд, Г.Баттулга, Ц.Лхамжав, Н.Тэмүүлэн нар Япон улсад хүртээмжтэй орчин, нийгмийн хамгаалал, хууль эрх зүйн хэрэгжилтийн талаарх гэрчилгээ бүхий албан ёсны сургалтад хамрагдаж ирсэн. Энэ бүх сургалтуудаар өнөөгийн олон улсад хэрэгжиж буй дэд бүтцийн хүртээмж, түүнд холбогдох хууль эрх зүй, universal design буюу түгээмэл загвар гэх мэт үзэл хандлагийн тухай суралцах, практик үнэлгээ хийх дадлагажих боломжуудыг олж эзэмшиж байв.